בעולם הבא. "ושבחתי אני את השמחה" זו שמחה של מצוה. "ולשמחה מה זו עושה" זו עין איה

שמחה של מצ[ו]ה הכנסת כלה:

המסיבות בקחתן להן צורה של קדושת דיבור. ומצא שיסוד הבחירה בחיי השקט על חיי העליונות השמימיות אינה רמויה מפני שיש חסרון עצמי בריבוי הטוב. כ"א, מפני שמפני מקבל עולם התמורה אין ראוי להאדם להתעשר בחיים טובים של שאון ורעש כ"א של השקט ומנוחה, אבל בעולם שכולו טוב, עולם שבאור פני מלך חיים יוקרת מנוחה, דו"קיע ישרי לב, ההולכים בדרכי ד' ואמרה, ונתן בא לתמאו מדת החיים המלאה עונג מלא, עונג המתוקף ב"ב, ששל ומעמם בחזקה, עונג הדומה לציור השחוק [illegible] שחוק פינו"[1], "לשחוק אמרתי מהולל", משמעות השחוק לחיים] מלאים עז ועונג שושף בשטף עצום ויב מאוד שלו ד' ההתענג על טובו. שחוק שמשחק הקב"ה עם הצדיקים בעה"ב. השחוק שיד ד' חניחהו, השחוק שהעונג האלהי בגדלו ונחשף, הוא מהולל מאד, ואינה דומה כלל מדת חיים המשומצמים הקולכים לאט, הרפים בהרגשתם – צ"ב עונג שלהם הוא ברגש כהה, וכצללים ינודו – למדת חיים מלאי עז ד', מצה "נודעה יד ד' את עבדיו"[2], במקום שאין שום חשש ודאגה לעורב השמחה וחילופה, שהרי הקב"ה הוא המשחק עם הצדיקים בעה"ב, שהרי מאורו הגדול יראו אור שאין עמו חושך, חיים שאין עמם מות, שמחה שאין עמה עצב. ובמצב כזה, ושאר הנא שהוא משובח ערך החיים כשמקבל הרגשותיו המובחרים עז וכח איתן, בכח מתפרץ וממלא את הנפש על כל גדותיה. "לשחוק אמרתי מהולל".

צז. "ושבחתי אני את השמחה" זו שמחה של מצוה, "ולשמחה מה זו עושה" זו שמחה שאינה של מצוה. ההתנהגות בדבר הנטיות הטבעיות של האדם ע"פ דרכי הצדק המוסר והתורה, אפשר שיעשו בדם שני מיני טעיות רחוקות זו מזו בקצוותיהן, שהרי האדם ממי שנולד בטבעו הפרוע "עיר פרא אדם יולד"[1] ארך ד"[illegible] להכשר ותיקון בנטיותיו והדרכתו. אמנם ההכשר והתיקון צריך להיות לא להדריכו ההיפוך ממה שהוא עליו מוטבע, כי בזה לא יצליח, כ"א לחקור בחכמה את המטרה השכליים של הנטיות הטבעיות שבו, ולהעמידן במערכת הנהגתן לא ע"פ פראותן הטבעית כ"א ע"פ המטרה של החכמה והצדק שלמעלה מהן, ומצא שמי שמסתכל בגריעותן של הנטיות הטבעיות שבאדם כשהן הולכות ע"פ הטבע הגס, ובעבור זה הוא מתקצף עליהן להעביר עליהן את הדרך ולהנהיג את נפשו, או את נפשות זולתו, ע"פ דרך שכל שהיא הפוכה מהנטיות הטבעיות, ודאי לא יצלח. אמנם גם הסרעה ואומר, מאחר שאי אפשר להנהיג את האדם באורח הפוך מטבע נפשו, ע"כ יבור לו דרך הנהגה רק ע"פ עצם הטבע של הנטיות הנפשיות כמו שהן, דרך זו כזה הוא רשע כסל ומביא

לדרכי מות, וטוב לפני האלהים ימלט ממנו[2]. רק צרי בדעת וחכמה את אמתיות הנטיות הטבעיות של האדם ו אותו שיתנהגו ע"פ תכונתן, לא מצד הנטיה הטבעית כ"א לבוון אותן ע"פ תכליתן, שתכלית המצאן בא בשביל התעודות המושכלות שלהן. ע"כ רק אז יתמלאו בצנ[ב]יונן האנושי, כשיהיו שתולות ע"פ דרכי הצדק והיושר התוריי. השמחה היא אחת מהנטיות הטבעיות האדם הבריא בנפשו וגופו יהיה תמיד עלז ושמח, ז הצורה הטבעית של הנפש הבריאה. אמנם הציור הפנ השמחה הטבעית, כל זמן שהיא עומדת רק בשפלותה ז היא בנויה על דברים כ"ב דמיוניים, עד שבהגיע בהם יז ילכו תמס[3] והיו כלא היו, והשמחה תהפך לתוגה. כי כל ה הנכנסים בנפש האדם בטבעו הפראי שאומר לו לכו בעבורם, אינם כדאי כלל לשמח בהם. השמחה הגסה של ספק התשוקות המורגשות, לא ימלאו את נפש האדם ואחריתן תבא מפח נפש, כי סוף כל סוף הלא יעמוד הא השקר והתוהו שיש בהן. אמנם לא מפני זה נוכל להפ המציאות לאין, ולהכחיש בטבע השמחה שהיא מתנת לנפש האנושית, כ"א אנו צריכים לקחת את הנטיה ה הזאת ולמלאותה בציורים האמיתיים, ולהודיע לנפש את נטיתה זאת למען תחת היותה נשענת לפי הטבע הפר יסודות דמיונות שוא, תהיה מיוסדת על אדני אמת ה הקיימים לעד. ותחת השמחה שאינה של מצוה, הטבעית האנושית שלא עלתה במעלות התורה והמוסר, לא יעביר ממנה את הנטיה הזאת, רק את הצהלה והשמחה הילדותי עמו בעצם תמותה, (כ"א) [רק] יבור לו את התעודה הע שלה, שהיא השמחה של מצוה, השמחה בהשגת האמת, ו ד' ותורתו, בשמחת הנפש לעשות צדק ומשרים, ולמלא א החובות התוריות והשכליות המוטלות עליו במעשה וכ בשמחה וטוב לב, שאז אחרית ותקוה גדולה נשקפת לש הטבעית, ורק אז בהיותה מתחברת אל התכונה השכלית ת על עצם טבעה. ע"כ אמר "ושבחתי אני את השמחה", כי השמחה הידועה והטבעית לאדם בעצם טבעו הילדותי, משבחה שהיא ראויה להשאר חיה ועדה בטבעו של אדם ו נפשו, אחרי כל עליותיו בחכמה ובחסידות, במוסר וצדק. א לשמחה כזאת שמחה של מצוה, הנטיה הטבעית כשמתחברו הישר השכלי וההגיוני ראויה היא לשבח. אבל כשהטבע י בשפלותו, ורק ע"פ רגשותיו העיורים ישים דרכו בחיים, לא יקום לאורך ימים, כי החיים והשכל יטפחו על פניו ויאמר "לשמחה מה זו עושה", החשבון שעליו נוסדה הצ הילדותית הלא הוא כולו שקר ותוהו, הדבר הנוצץ מר

צז. 1. תהילים קכו, ב. 2. ישעיה סו, יד. צח. 1. איוב יא, יב. 2. עפ"י קהלת ז, כו. 3. עפ"י תהילים נח, ט.

[illegible] ירמיה את [illegible] ירושלים. אלא על כל הנטיה הטבעית [illegible] האדם כ״א לעמוד על יסודה הנכון, על שאר שמחה של מצוה שהיא ראויה להיות דבקה עם האדם תמיד, כי ״מי חייו ״ואני בו״ מעליה הוא ״אלהי ישעי״. שמחת ההשגה השכלית, שמחת ההארכה [illegible] בנטיות מקומיות הפנימיות לצד הטוב ולתכלית הטבעי כדי [illegible] תורה, שמחת המעשה בעשיית כל המצות המשכילים והשמעות שמכילות מטרות קדושות נצחיות ומשגבות שמחה [illegible] להטביע את החותם של השמחה [illegible] ״שמח לב מבקשי ד׳״[5]

צט. ל״מרך שאין שכינה שורה [illegible] מתוך עצבות ולא מתוך שחוק [illegible] מתוך שירה ולא מתוך [illegible] בטלים, אלא [illegible] שמחה של מצוה. השראת השכינה [illegible] אפשר כ״א כשהיא עומדת שלמה בכחה הציורי המעשי צ״פ אותו האופי ההתכוננה שנוצרה לה, רק אם הנפש היא שלמה בכחה הפנימי צ״פ סגולה השלם, לא נשגמה ולא נתפעלה מתכונתה הטובה בטבע יצירתה, רק אז היא מוצאה את עצמה כחלק אחד מהאור הגדול האלהי המסתיר בכללות המציאות, המחיה את כל המעשים והברואים ומוביל אותם למסירה גבוה עליונה גדולה ואדירה, שראוי לשמה ״ליה עבדאי״ כי שמחתני ד׳ בפעלך״[1]. ע״כ רק בהיות הנפש מוכנת מצויה את השלמות הציורית בשמחה, ע״י הסתכלותה החודרת בדת האלהי הטוהרת בכלל המציאות שעל ידי היא מקבלת את פני קונה באהבה ויראת רוממות, ואל השלמות המעשית, שאותה השמחה שהיא מוצאת בנפשה היא מתגברה לעשות את המעשים המטיבים אם הטוב המקבלים לעצמה ולכלל המאור היא השמחה של מצוה, רק אז היא מתבנת הקשרות השכינה, אמנם [illegible] המעשי באיזה אדם מהפגימה שתחילה, לא תוכל למצא בנפשה יסוד ההצריכות וההקבלה אל הדבר האלהי הכללי שהוא מקור ומחיה אמתית של שמחה, ושפעת החיים המעשיים אם בכלל המציאות. ע״כ אם הדר המעשי שלה, [illegible] עצלות הנמשכת חסרון הכשר [illegible] המעשי, או עצבות [illegible] ע״י חסרון כח הציור מהשקיף אל אמתת החיים [illegible] נשפעים מחסד האלהי הכללי המציאות, [illegible] בנפש הוא ממלאה שמחה ומגרש כל עצב [illegible] כשם שהנפש נמנעת כשיהיו ציוריה ותכונה שלה [illegible] מהיות החיים המלאים שהולכים בתפסה אל [illegible] המציאות הגמורה

4. תבקוק ג, יח. 5. תהילים קה, ג. צט. 1. תהילים צב, ה. 2. זברי הימים א טו, כז